

**THE DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS` ATTITUDE TOWARDS
THEIR RIGHTS
DEZVOLTAREA ATITUDINILOR ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE FAȚĂ DE
DREPTURILE LOR**

Marina PRODANIUC,
magistru în Pedagogie, învățător, IP Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”

CZU: 373.2.017.4

Summary: The initiation of children in the space of democratic values and human rights is one of the foundations of education from an early age. In order to socialize school children, the following ideas are highlighted:

- human rights and democratic values must be learned and viewed from a global perspective; cultivating these rights will not be effective if the school does not have a democratic climate.
- human rights and democratic values must be promoted and cultivated throughout the educational process, not only in moral-civic education activities.

Rezumat: Inițierea copiilor în spațiul valorilor democratice și ale drepturilor omului, constituie unul din fundamentele educației începând cu cea mai fragedă vârstă. În vederea socializării copiilor școlari se pun în evidență următoarele idei:

- drepturile omului și valorile democratice trebuie învățate și privite în perspectivă mondială; cultivarea acestor drepturi nu va fi eficace, dacă școala nu cunoaște un climat democratic;
- drepturile omului și valorile democratice trebuie promovate și cultivate prin întregul proces de învățământ, nu numai la activitățile de educație moral-civică.

Key words: desires, needs, techniques, product, principles, reality.

Cuvinte-cheie: dorințe, nevoi, tehnici, produs, principii, realitate.

J. Delors consideră că educația pentru drepturile omului presupune nu doar *a ști, ci și a învăța să trăiești împreună cu ceilalți* (solidaritate bazată pe empatie, a privi lumea din perspectiva celuilalt), *a învăța să fii și a învăța să faci* (competențe, atitudini care permit omului să facă față unei multitudini de situații),(4).

„Omul s-a născut liber, dar pretutindeni este în lanțuri”- a devenit celebră această frază cu care J.J.Rousseau și-a început primul capitol al *Contractului social*. I.Kant l-a apreciat pe J.J.Rousseau că acesta a săvârșit în morală o revoluție comparabilă cu cea produsă de Newton în fizică,(3).

Trăim într-o lume plină de contradicții și agresivitate și tocmai din acest motiv problema drepturilor omului capătă o importanță deosebită. Din punctul de vedere al psihologilor, mai vulnerabili sunt copiii și adolescenții. Întreaga educație școlară și extrașcolară, este astfel concepută încât să nu neglijeze nici una din laturile dezvoltării personalității., fiecare individ fiind pregătit pentru o viață cât mai bogată și variată. Educarea copiilor în spiritul libertății și al responsabilității se relevă de mare importanță din perioada școlarității mici, care ne oferă multiple surse și avantaje. De aceea, este vital să profităm din plin de ele și să orientăm în mod adecvat procesul educațional, pentru a clarifica și a elucida diverse probleme de comportament, cauzate de neînțelegerea corectă a semnificației noțiunilor respective și de lipsa aplicării corespunzătoare acestora în viața școlară zi de zi și în cea socială, în general,(2).

Educația pentru drepturile copilului trebuie învățată prin acțiuni, indivizilor trebuie să li se ofere oportunități de a explora singuri probleme legate de cetățenie democratică și drepturile omului, nu să li se spună cum trebuie să gândească sau să se comporte. Educația pentru drepturile copilului nu este numai despre absorbția de cunoaștere factuală, ci despre înțelegere, deprinderi și aptitudini practice, despre valori și caractere.

În perspectiva mea educațională tind spre învățare prin participare și anticipare. Participarea însemnând conștientizarea drepturilor și responsabilităților fiecărui individ, precum și cultivarea capacității de comunicare, de cooperare și de empatie. Anticiparea se referă la capacitatea individului de a răspunde adecvat în fața unor evenimente pe care societatea le va genera.

Pentru dezvoltarea atitudinilor elevilor față de drepturile lor am organizat diverse activități educative și lecții cu conținut juridic, utilizând diverse forme de organizare a procesului educațional și diverse strategii de învățare activă. Pe parcursul procesului de predare-învățare, dar fiind faptul că educația pentru drepturile copilului este importantă, s-a integrat în mai multe discipline cum ar fi: limba și literatura română, istorie, științe, educația moral-spirituală, dar un rol important are dezvoltarea personală. La orele de dezvoltare personală am realizat și continui să realizez 10 unități de învățare ce țin de *Educația pentru cetățenia democratică* și *Educația pentru drepturile omului*. Aceste 10 unități de învățare le-am împărțit corespunzător vârstelor pentru 4 ani de studiu în clasele primare.

Unitatea de învățare 1. Identitate-eu în comunitatea mea cuprinde: *Asta îmi place, Simbolurile mele personale (blazonul I), Acesta este blazonul nostru (blazonul II), Indivizi și grupuri* Lecțiile din această unitate i-au făcut pe elevii mei să descopere abilitățile și cunoștințele celorlalți. Au devenit mai conștienți de efectele stereotipurilor de gen, și-au mărit stima de sine prin recunoașterea și valorizarea aspectelor pozitive, au devenit mai conștienți de potențialul calităților personale pentru grup, și prin discuții, elevii au înțeles că punctele lor tari sunt importante în cadrul grupului. Ei au înțeles conceptele de lucru în echipă și de diviziune a muncii. Ei pot deja identifica grupuri în societate în care diferite puncte tari trebuie combinate, astfel încât să aibă succes.

Unitatea de învățare 2. Eu am un nume-noi avem o școală cuprinde: *Aflăm numele celorlalți copii din clasă, Cât de diferiți sunt copiii din clasa noastră?, Ce știm unii despre ceilalți?*

Unitatea de învățare 3. Numele sunt mai mult decât simple litere cuprinde: *Toate numele noastre!, Cum mi-am primit eu numele, Toți copiii au o poveste se spus!* Din lecțiile unității 2 și 3 fiecare elev a descoperit că are anumite drepturi precum: are un nume pe care nu îl poate lua nimeni /articolul 7/,că fiecare are povestea sa proprie de viață, o viață care este diferită de cea a altor copii /articolul 8/, au înțeles că pot avea propria opinie și pot spune ce gândesc, iar toți ceilalți copii pot face la fel /articolul 12,13/.

Unitatea de învățare 4. Suntem magicienii! cuprinde: *Ce poate să facă un magician? Care sunt principalele drepturi ale copilului și în ce aspect ale vieții se aplică?* În această unitate elevii au înțeles semnificația articolelor 13,14,28,31. Ei au învățat să facă distincția între soluțiile realiste și soluții magice pentru diferite tipuri de probleme. Abordând drepturile fundamentale, elevii au reușit să cunoască contextul și să formuleze soluții posibile și reale pentru probleme reale. Ei au prezentat soluțiile prin jocuri de rol.

Unitatea de învățare 5. Conflict-regulile ajută la rezolvarea conflictelor cuprinde: *Totul este în regulă! Chiar așa?, Așa procedăm, O listă de idei, Regulamentul clasei.* Prin intermediul lecțiilor din această unitate, elevii au creat strategii de rezolvare a conflictelor. Ele sunt un element cheie care i-a ajutat pe copii să dezvolte o înțelegere a problemelor și a conflictelor individuale sau colective și au învățat distincția dintre bunul public și cel privat.

Unitatea de învățare 6. Drepturile noastre-comoara noastră cuprinde: *De ce avem nevoie de drepturi speciale ale copilului?, Cutia mea cu comori-ceva special!, Cutia mea de comori, cutia ta de comori-schimb reciproc!* Împreună cu elevii am realizat un proiect la nivel de clasă cu durata de 5 săptămâni, iar la data de 20 noiembrie cu ocazia Zilei Universale a Copilului am organizat o expoziție a cutiilor cu comori ale copiilor. Sarcina lor a fost să dobândească cunoștințe detaliate

despre drepturile copilului. Pe o perioadă mai lungă de timp, au studiat conținutul și scopul acestora, și au încercat să realizeze o corespondență între fiecare drept și un obiect care îl poate ilustra sau simboliza.

Unitatea de învățare 7. Reguli și lege-baza conviețuirii cuprinde: *De ce avem nevoie de reguli și de legi?, Ce se întâmplă dacă...?, Noile noastre reguli ale școlii.* În această unitate elevii au învățat despre un principiu important al democrației experimentând chiar și în practică. Experiența a demonstrat că elevii au devenit mai conștienți și mai responsabili dacă sunt integrați în procesul de luare a deciziilor. Un grup de oameni care trăiesc și petrec timp împreună dezvoltă reguli ce guvernează coexistența lor.

Unitatea de învățare 8. Putere și autoritate-Eu sunt șeful! Chiar sunt? cuprinde: *Super erou?, Băieți buni, băieți răi?, O persoană face totul, ceilalți nu fac nimic?, A împărți puterea.* Putere și autoritate-principiul delegării-este un pas în creșterea gradului de conștientizare. Lecțiile din această unitate au vizat procesele politice din școală într-un fel analog cu cele care au loc în afara școlii. În acest sens, alegerea unui șef de clasă a fost folosită ca model. Au fost simulate alegerile în care elevii au pus în scenă alegerile politice. Alegerea unui șef al clasei ar trebui să aibă un impact asupra vieții cotidiene din școală.

Unitatea de învățare 9. Stabilim regulile pentru clasa noastră cuprinde: *Care sunt drepturile pe care le au toți cei din această clasă?, De ce regulile pot să fie o bătaie de cap și de ce pot fi utile?, Cum pot să fie drepturile copilului puse în practică în clasă?, Redactarea regulilor și convenirea acestora în sala de clasă.* La lecțiile acestei unități s-au discutat articolele 12,13,28,31. Aici elevii au resimțit în mod concret că avem nevoie de reguli pentru a trăi împreună și au înțeles că drepturile copilului definesc un astfel de sistem de reguli.

Unitatea de învățare 10. Drepturi și libertăți-drepturile mele, drepturile tale cuprinde: *Dorințe și nevoi: ce este important pentru mine?, Drepturile omului: ce spun acestea?, Cercetare: ce gândesc și ce știu oamenii din jurul nostru, Drepturile omului trăiesc!* Prin asocierea nevoilor personale cu articolul corespunzător din Declarația Universală a Drepturilor Omului elevii au constatat că declarația a fost foarte strâns legată de nevoile oamenilor.

La fel în cadrul activităților am creat împreună cu copiii *8 reguli pentru a fi în siguranță*; am organizat pentru copii un program care conține 10 ședințe, în scopul atât de prevenire a abuzului, cât și psihocorecțional.

Ședința I. „*Ce trebuie să fac dacă...?*”

Ședința II. „*Tehnicile de autoapărare*”

Ședința III. „*Opt reguli de a fi în siguranță*”

Ședința IV. „*Înlăturarea emoțiilor negative*”

Ședința V. „*Conștientizarea furiei*”

Ședința VI. „*Metode de atenuare a încordării în situații de stres*”

Ședința VII. „*Demonstrarea stilurilor comportamentale posibile în situațiile traumatizate antrenarea comportamentului încrezut în sine*”

Ședința VIII. „*Persoanele de încredere*”

Ședința IX. „*Adevăratele bijuterii ale prințesei*”

Ședința X. „*Soarele meu*”

Am desfășurat cu părinții lecturate interactive în care s-au discutat următoarele subiecte: *Respectul de sine, Autoritate și prietenie în relația părinte-copil, Fără agresivitate în relația părinte-copil, Climatul familial și impactul lui asupra copilului, Rolul mamei și rolul tatălui în*

creșterea copiilor /argumente pro-contra/, Cele 7 păcate capitale în educarea copiilor, Agresivitatea-cauze și mijloace de ameliorare.

Elementul esențial al educației pentru drepturile omului îl constituie organizarea unor activități extrașcolare prin care elevii să se implice direct în promovarea, apărarea, protejarea drepturilor în comunitățile care trăiesc. De aceea, am desfășurat diferite activități de strângere de fonduri pentru copiii defavorizați și copii invalizi.

În realizarea activităților extrașcolare, am antrenat trei factori implicați în actul educațional: *elevii*, prin responsabilitățile asumate atât individual, cât și în grup; *famiile*, prin susținerea morală, financiară și de multe ori implicate chiar în organizarea activităților; *școala*, prin obținerea avizelor necesare deplasării (atunci când am plecat în excursie), elaborarea strategiilor didactice, realizarea unității dintre cei trei factori, finalizarea activității întreprinse.

Participarea efectivă și afectivă, totală, în activitățile cu caracter umanitar ce au avut ca scop strângerea de fonduri pentru anumite situații critice ivite în viața semenilor lor, au angajat atât elevii timizi, cât și pe cei slabi, i-a temperat pe cei impulsivi, stimulând curentul de influențe reciproce, dezvoltând spiritul de cooperare și întrajutorare. Prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități, elevii se autodisciplinează.

Educația pentru drepturile omului presupune transmiterea de norme și principii care trebuie respectate. Pe de o parte drepturile oamenilor conturează un ansamblu de cunoștințe și valori cu vocație universală, iar pe de altă parte, diversitatea contextelor sociale, politice, etice, religioase etc. În contextul educațional *transmiterea de cunoștințe și formarea de atitudini față de drepturi* vizează dobândirea unor competențe în corespundere cu principiile drepturilor omului.

Referințe bibliografice:

1. Curriculum Național Învățământ Primar, Chișinău 2018.
2. Bălănuță A. Educarea copiilor din clasele primare în spiritul libertății și al responsabilității. În: Didactica PRO..., 2002.
3. Cozma T. O nouă provocare pentru educație: interculturabilitatea. Iași: Polirom, 2001.
4. Delors I. Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO a Comisiei Internaționale pentru educație în secolul XXI. Iași: Polirom, 2000.
5. Gollob R., Krapf P., Wliding W. A crește în democrație, Belgia, Consiliul Europei 2010.
6. Gollob R., Krapf P., Wliding W. Explorarea drepturilor copiilor. Zurich, 2014.